Valiokunnan lausunto LiVL 19/2016 vp– E 60/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission liikennevakuutusdirektiivin soveltamisalan muuttamista koskeva vaikutustenarviointi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission liikennevakuutusdirektiivin soveltamisalan muuttamista koskeva vaikutustenarviointi (E 60/2016 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- hallitussihteeri Milla Mustamäki, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtava riskiasiantuntija Teija Korpiaho, Finanssivalvonta
- johtaja Janne Jumppanen, Liikennevakuutuskeskus
- lakimies Outi Aalto, Finanssialan Keskusliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- liikenne- ja viestintäministeriö
- AKK-Motorsport ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Liikennevakuutusta koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä on kehitetty asteittain. Viimeisin direktiivi on vuonna 2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavasta vakuutuksesta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamisesta 2009/103/EY, jolla kodifioitiin aiemmat viisi direktiiviä.

EU-tuomioistuin katsoi Vnuk-ratkaisussa että direktiivin tarkoittamana ajoneuvon käyttönä pidetään mitä tahansa ajoneuvon normaalin käyttötarkoituksen mukaista käyttöä. Niinpä mainitun käsitteen piiriin voisi tuomioistuimen mukaan kuulua traktorin ajaminen maatilan piha-alueella traktoriin kiinnitetyn perävaunun siirtämiseksi heinävarastoon. Tuomioistuin totesi ratkaisus-

saan, että pakollista vakuutusta koskevan unionin lainsäädännön kehitys osoittaa, että unionin lainsäätäjän tavoitteena on vakiintuneesti ollut ajoneuvojen aiheuttamien onnettomuuksien uhrien suojaaminen ja että se on myös vahvistanut tällaista suojaa.

Komission mukaan usean jäsenvaltion lainsäädännössä ei katsota tieliikenteen ulkopuolella, yksityisellä pihalla tai maalla sattunutta, esimerkiksi työkoneen aiheuttamaa vahinkoa liikennevakuutuksen soveltamisalaan kuuluvaksi. Vain tällaisilla alueilla liikkuvilta ajoneuvoilta ei myöskään välttämättä vaadita liikennevakuutusta. Komission mukaan tuomiolla on suuri merkitys tällaisten jäsenvaltioiden liikennevakuutusjärjestelmille, vakuutuksenottajille ja koko vakuutussektorille.

Komission mukaan direktiivin muutosten tarkoituksena on turvata vahinkoa kärsineiden asema samalla kuin jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus tehdä kansallisia järjestelyitä maataloudessa, rakennuksilla, teollisuudesta tai ajoneuvokilpailuissa loukkaantuneiden henkilöiden suojaksi. Komission mukaan ajoneuvon liikenteessä käyttäminen voitaisiin määritellä moottoriajoneuvon käytöksi ihmisten tai tavaroiden kuljetukseen, joko liikkeessä tai paikallaan, alueilla jonne ulkopuolisilla on pääsy kansallisen lainsäädännön perusteella. Muutoksen johdosta maataloudessa, rakennustyömaalla tai ajoneuvokilpailussa sattunut vahinko ei enää kuuluisi direktiivin soveltamisalaan. Vahinkoa kärsineiden turva voidaan komission mukaan näissä olosuhteissa taata muillakin vakuutuksilla, kuin liikennevakuutuksella.

Mikäli muutosta direktiivin soveltamisalaan ei tehdä, se johtaa vaikutustenarvioinnin mukaan joko siihen, että joissain maissa maatilatalouden, rakennuksen, teollisuuden ja ajoneuvokilpailuihin otettavien liikennevakuutusten hinta nousisi. Vaihtoehtoisesti edellä mainitut tahot voidaan vapauttaa liikennevakuutuksesta, jolloin ne hyötyisivät ilmaisesta liikennevakuutusturvasta muiden liikennevakuutusvelvollisten kustannuksella.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää tärkeänä vahingon kärsineiden turvan korkeaa tasoa liikennevakuutuksessa. Suomen liikennevakuutuslain mukaisen liikennevakuutuksen kattavuus on useimpiin muihin EU-maihin verrattuna laaja. Liikennevakuutuslain soveltamisalaa määrittävän liikenteeseen käyttämisen käsitettä on myös usein tulkittu vahinkoa kärsineen eduksi ja siten laajasti. Ajoneuvon käyttäminen liikenteeseen ei ole lähtökohtaisesti sidottu tieliikenteeseen tai muutoinkaan yleisiin liikenneväyliin, vaan liikennevakuutus on pääsäännön mukaan voimassa käytännössä kaikkialla, missä ajoneuvolla voi ajaa. Myöskään sillä, onko alue yksityisessä omistuksessa vai julkista aluetta, ei ole merkitystä kuin eräissä erityistilanteissa.

Suomi katsoo, että komission ehdotus liikennevakuutusdirektiivin soveltamisalan rajaamisesta voi heikentää vahinkoa kärsineiden suojaa unionin alueella, koska se rajaa direktiivin soveltamisalan suppeammaksi kuin mitä Suomessa ja useissa muissa jäsenvaltiossa tällä hetkellä on, sekä suppeammaksi kuin mihin edellä mainittu EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisu sen ulottaa. Suomi ei lähtökohtaisesti kannata muutosehdotuksia, jotka heikentävät vahinkoa kärsineiden suojaa unionin alueella. Koska kyseessä on minimidirektiivi, sen soveltamisalan muuttaminen ei kuitenkaan pakota Suomea muuttamaan omaa lainsäädäntöään. Näin ollen Suomi voi kuitenkin hyväksyä direktiivin soveltamisalan muutoksen, koska Suomen on tästä huolimatta mahdollista

säilyttää liikennevakuutuslain laaja soveltamisala ja korkea vahinkoa kärsineiden turvan taso. Lisäksi ehdotuksen käsittelyn aikana on syytä varmistaa, että myös vakuutusturvan järjestämisen tapaan jää riittävästi kansallista harkintavaltaa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja korostaa, että Suomen kantana tulee olla mahdollisimman korkea turva vahingon kärsineille. Näin onkin tärkeää pyrkiä myös siihen, että EU:n laajuisesti saataisiin voimaan Suomen mallin mukainen kuljettajan turva. Valtioneuvoston tavoin valiokunta katsoo, että vakuutusturvan kansalliseen järjestämiseen pitää jättää riittävästi kansallista harkintavaltaa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 22.9.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker